

INFORME 2020: **Les persones refugiades** **a Espanya i Europa** **RESUM EXECUTIU**

CEA(R)

Comisión Española
de Ayuda al Refugiado

Nens refugiats veneçolans i colombians es renten les mans a Maicao, zona fronterera de Colòmbia amb Veneçuela, el 27 de març de 2020 després de la declaració de la pandèmia global per la Covid-19. © ACNUR / Cristian Pineda.

Foto de portada: un nadó viatjava en una pastera amb quaranta-cinc persones que van ser rescatades pel Salvament Marítim el 27 de desembre de 2019. L'embarcació va ser traslladada al moll d'Arguineguín (Gran Canària). © Borja Suárez.

Resum executiu

Informe 2020

Les persones refugiades
a Espanya i Europa

1. Introducció

Un venedor ambulant a la plaça del Paradís de Alq Raqa (Síria) al mes d'abril de 2019. Aquesta ciutat va quedar completament devastada després de l'ocupació que va patir a mans de l'autodenominat Estat Islàmic. © Natalia Sancha.

El divuitè Informe Anual de la Comissió Espanyola d'Ajuda al Refugiat (CEAR) analitza la situació de les persones refugiades al món, a la Unió Europea i, principalment, a l'Estat espanyol. Un any més, s'han assolit xifres de desplaçament forçat sense precedents a escala global: el 2018 es va produir un augment de 2,3 milions de persones desplaçades respecte a l'any anterior i es va assolir la xifra de 70,8 milions. Síria, Palestina, Afganistan, Sudan del Sud i Myanmar són els principals països d'origen de les persones refugiades; Colòmbia és el que té major nombre de persones desplaçades dintre de les seves fronteres i Veneçuela el que suma més nous sol·licitants de protecció internacional.

La nova Comissió Europea, presidida per Ursula von der Leyen, enfronta el desafiament ineludible de desbloquejar el procés de construcció d'un sistema d'asil comú per a tota la UE, quan el nombre de persones que van buscar refugi dins les seves fronteres va tornar a créixer i el Mediterrani va ser, de nou, la ruta migratòria amb més morts de la planeta. L'anunciat Pacte Europeu sobre Migració i Asil hauria de ser el primer pas positiu en aquesta direcció.

L'any 2019, Espanya va ser, per primera vegada, el tercer país de la Unió Europea que va registrar un major nombre de sol·licitants d'asil. Però el balanç és ambivalent, ja que va disminuir el percentatge de persones que van aconseguir protecció internacional, tot i que es va concedir l'autorització de residència per raons humanitàries a gairebé quaranta mil, en la seva immensa majoria originàries de Veneçuela. Igualment, van augmentar les dificultats per accedir al procediment, amb esperes per formalitzar la sol·licitud en ocasions superiors a un any. Els avenços en matèria d'acollida i inclusió van ser insuficients per atendre les necessitats del conjunt de persones sol·licitants de protecció internacional i refugiades.

Aquest escenari s'ha vist afectat per la crisi sanitària i econòmica originada per la COVID-19. En aquest context, CEAR ha transmès diverses recomanacions i propostes a les autoritats perquè es garanteixin els drets de les persones migrants, sol·licitants d'asil i refugiades i s'avanci en el reconeixement d'aquests •

Un grup de centreamericans que formen part de l'anomenada *Caravana Migrante* observa la tanca fronterera entre Mèxic i Estats Units a Playas de Tijuana, Baixa Califòrnia, Mèxic. © Edu Ponces / RUIDO Photo.

2. Les persones refugiades al món

Un any més, s'han assolit xifres de desplaçament forçat sense precedents a escala global. L'any 2018 es va produir un augment de 2,3 milions de persones desplaçades respecte a l'any anterior i es va assolir la xifra de 70,8 milions. L'increment accelerat que s'ha produït en l'últim lustre planteja importants reptes als quals la comunitat internacional ha d'oferir resposta. Un d'ells és l'efectivitat del principi de responsabilitat compartida, per alleujar la situació dels principals països d'acollida, els més propers als d'origen de les persones refugiades i que actualment alberguen a la majoria d'aquestes. És important destacar que el 2018 el 84% vivien en països empobrits.

El conflicte sirianès, que ja es prolonga més de nou anys, segueix forçant a milions de persones a abandonar les seves llars. La majoria d'elles s'ha dirigit a països

veïns com Turquia, Jordània i Líban, on un de cada vuit habitants ha fugit de Síria. És especialment preocupant l'estratègia desplegada pel govern de Beirut per promoure el retorn de les persones refugiades originàries de Síria malgrat l'absència de condicions de seguretat.

D'altra banda, l'increment del desplaçament intern segueix sent alarmant. A prop de 41,3 milions de persones es trobaven en aquesta situació a finals de 2018, fet que suposa un augment d'1,3 milions respecte el desembre de 2017. Un any més, Colòmbia va ser el país que va registrar majors xifres (7,8 milions de persones), ja que, tot i l'Acord de Pau subscrit el 2016 pel Govern i les FARC, la violència i la persecució no han cessat i desenes de milers de persones es van veure obligades a anar-se'n a altres punts de país.

Així mateix, a finals de 2018, 3,4 milions de persones havien abandonat Veneçuela (a mitjans de 2019 ja eren 4 milions), en el que és l'èxode més gran a Amèrica i una de les majors crisis de desplaçament a escala mundial. Així, es va convertir en el primer país d'origen de nous sol·licitants d'asil a escala global, una tendència que es va mantenir en el primer semestre del 2019.

Per la seva banda, l'Amèrica Central requereix una especial atenció perquè de nou la violència de les maras i altres bandes organitzades va originar una situació de greus i sistemàtiques violacions dels drets humans que expliquen els importants èxodes a Hondures i El Salvador.

El primer Fòrum Mundial sobre Refugiats, celebrat el desembre de 2019, va tenir lloc en el moment històric en què es registren les xifres més elevades de desplaçament forçat global i, al mateix temps, s'accen-

tuen les polítiques de tancament de fronteres per a les persones refugiades, es redueixen les vies legals d'accés a la protecció internacional i persisteixen els conflictes i les situacions de vulneració massiva dels drets humans. Una de les iniciatives consensuades va ser la creació d'una Plataforma de Suport a les respostes regionals per a situacions de desplaçament forçat a Centreamèrica i Mèxic, l'est i la Banya d'Àfrica i per a les persones refugiades originàries de l'Afganistan.

És el moment que la comunitat internacional actuï i els Estats reverteixin la crisi de solidaritat i de cooperació que la mal anomenada "crisi dels refugiats" ha posat en evidència. És una tasca ineludible per oferir una resposta adequada a l'emergència mundial creada per la COVID-19 i preocupa sobretot el seu impacte en els països que acullen un major nombre de persones desplaçades de manera forçada, les capacitats dels quals estan sovint desbordades •

Persones refugiades i migrants originàries de Veneçuela esperen per entrar a l'Equador des de Colòmbia en el pont internacional de Rumichaca el 23 d'agost de 2019. © ACNUR / Jaime Giménez Sánchez de la Blanca.

Un home amb una armilla salvavides proporcionada per voluntaris d'Open Arms flotant al Mediterrani central el 30 de juny de 2019. Aquest migrant, que viatjava en una petita embarcació amb cinc homes més, es va llançar al mar davant la presència d'una patrullera tunisiana. Des de Malta es va demanar que el rescat el fes Tunísia, per la qual cosa els voluntaris d'Open Arms només van poder ajudar a que no s'ofeguessin, després de llançar-se al mar, per evitar ser retornats al nord d'Àfrica. © Olmo Calvo.

3. Europa i les persones refugiades

El 2019 es va interrompre la sostinguda tendència decreixent del nombre de sol·licitants de protecció internacional que es registrava a la Unió Europea des de la cota històrica de 2015, quan es van sobrepassar els 1,3 milions. L'any passat, el 57% de les 721.090 persones sol·licitants van formalitzar la seva petició en només tres països: Alemanya (165.615), França (128.940) i Espanya (118.264).

L'1 de desembre, va assumir les seves funcions la nova Comissió Europea, presidida per Ursula Von der Leyen, que va atribuir a la migració i el dret d'asil un lloc preferent en la seva anomenada "Agenda per a Europa" i

va anunciar, entre les seves prioritats, l'aprovació d'un Pacte Europeu en aquestes matèries. Però, més enllà de la retòrica habitual sobre el compromís amb les persones refugiades, la nova cúpula comunitària haurà d'enfrontar el bloqueig evident del procés de construcció d'un nou Sistema Europeu Comú d'Asil (SECA). Juntament amb uns procediments llargs i tortuosos, atrapats en la teranyina de la burocràcia, la posició obstructionista de països com els integrants del Grup de Visegrad tan sols convida al pessimisme: el 2019 tot just hi va haver consens en una reforma aliena al SECA, la del reglament del Frontex, centrada en el reforç de la vigilància policial de les fronteres exteriors de la UE.

En els mesos vinents també serà crucial la resposta davant la crisi causada per la COVID-19. Fins a la data la Comissió Europea ha publicat una comunicació en la qual assenyala que l'accés al territori per a persones sol·licitants d'asil ha de mantenir-se i els procediments d'asil han de continuar. No obstant això, alguns estats han endurit una part de les mesures restrictives que ja havien aplicat.

L'any 2019 les arribades irregulars de migrants a la Unió Europea, tant per via terrestre com marítima, es van reduir el 13% respecte al 2018, encara que en el cas d'Espanya aquest descens va ser lleugerament superior al 50%. Com ja va passar en anys anteriors tant al nostre país com en d'altres de la UE, la intensificació del control migratori i de les relacions de cooperació en aquesta matèria amb el Marroc va portar a la reactivació des de setembre de 2019 de la ruta atlàntica cap a les Canàries des del nord-est d'Àfrica.

Mentre els països europeus blinden les seves fronteres, la figura del reassentament és pràcticament l'única via legal i segura en marxa. A mitjans de desembre ja s'havia cobert en un 83% el compromís assumit per vint països europeus (Espanya entre ells) d'acollir a un total de 50.000 persones en el marc d'aquests programes, tot i que cal millorar la seva implementació i corregir els defectes detectats, com la llarga durada dels processos, la manca d'informació durant la seva durada, la manca de criteris únics i en alguns casos la seva falta de flexibilitat. Al mateix temps, convé recordar que el reassentament ha de ser considerat una via complementària per obtenir protecció internacional, que ha de conviure amb un accés eficaç al dret d'asil en els països europeus i amb altres opcions que es poden potenciar, com la concessió de visats humanitaris i la possibilitat de sol·licitar asil a consolats i ambaixades •

Desenes de migrants a bord d'una embarcació de fusta sol·licitant ajuda al vaixell de rescat Open Arms a prop de l'illa italiana de Lampedusa el 30 de juny de 2019. Tot i que el Ministre de l'Interior italià del moment, Matteo Salvini, mantenia tancats els ports, els guardacostes la van escortar fins al port de l'illa. © Olmo Calvo.

Quatre agents de la Guardia Civil traslladen a la força a un migrant per a la seva "devolució en calent" a Marroc després d'haver intentat saltar la tanca de Ceuta el 30 d'agost de 2019. © José Antonio Sempere.

4. Les persones refugiades a España

4.1. UN BALANÇ DESIGUAL

El 2019, amb 118.264, Espanya va duplicar àmpliament el seu registre històric de sol·licitants de protecció internacional aconseguït en el 2018. El 77% del total va procedir de sis països americans: Veneçuela (40.906), Colòmbia (29.363), Hondures (6.792), Nicaragua (5.931), El Salvador (4.784) i Perú (3.989). Per contra, l'exigència d'un visat de trànsit explica l'acusat descens de les persones originàries de Síria i Palestina que van demanar asil.

El 2019, Espanya només va oferir protecció internacional al 5,2% de les persones sol·licitants a les quals va resoldre expedient, en contrast amb el 24% de 2018 i el 31% de mitjana en el conjunt de països de la Unió Europea l'any passat. De les 60.198 persones afectades per expedients resolts el 2019, 1.653 (2,7%) van aconseguir l'estatut de refugiada i 1.503 la protecció subsidiària (2,5%). Així mateix, 39.776 persones sol·licitants, el 66% del total de les afectades per resolucions

d'expedients, van obtenir una autorització de residència per raons humanitàries (en la seva immensa majoria originàries de Veneçuela), mentre que 17.266 (28,7%) van quedar sense cap mena de protecció.

Moltes d'aquestes procedeixen de països on la situació és especialment greu: per exemple, el 98,9% de les persones sol·licitants de Colòmbia, el 90,6% de les originàries de Palestina, el 88,5% de les nacionals d'El Salvador, el 84% de les de Nicaragua i el 79,5% de les d'Hondures no van rebre protecció internacional, ni van obtenir una autorització de residència per raons humanitàries.

D'altra banda, i malgrat el reforç important dels mitjans i de personal de l'Oficina d'Asil i Refugi, va continuar l'enorme acumulació d'expedients pendents de resolució, que a finals de 2019 ja sumaven 133.020, la meitat d'ells de dues nacionalitats: Colòmbia (34.110) i Veneçuela (33.960). A la Unió Europea, només Alemanya té més sol·licituds en tràmit. Segons Eurostat, a finals d'abril de 2020 hi havia 140.640 sol·licituds pendents a Espanya.

A Ceuta i Melilla van persistir les restriccions a la llibertat de moviment de les persones sol·licitants de pro-

tecció internacional, tot i que des de 2010 els tribunals han subratllat la seva il·legalitat en nombrosos pronunciaments. A més, el 13 de febrer de 2020 la Gran Sala de Tribunal Europeu de Drets Humans, apartant-se de la seva pròpia jurisprudència, ha conclòs en el cas N.D i N.T contra Espanya que aquesta no hauria vulnerat el Conveni Europeu de Drets Humans en lliurar a les autoritats marroquines a dues persones d'origen subsaharià que van saltar la tanca de Melilla en 2014. Malgrat tan descoratjadora sentència, CEAR continua defensant la il·legalitat i la inconstitucionalitat d'aquestes pràctiques, entre altres raons perquè priven a la persona migrant del seu dret a la tutela judicial efectiva i vulneren el principi de no devolució, recollit en la Convenció de Ginebra.

Al tancament d'aquest informe encara es desconeixien dues decisions judicials de summa transcendència: d'una banda, el pronunciament que el Tribunal Constitucional ha d'adoptar sobre les "devolucions en calent"; de l'altra, la resolució dels recursos d'apel·lació presentats en oposició a l'arxivament de la causa judicial per la mort de quinze migrants a la platja de Ceuta del Tarajal el febrer de 2014 •

Desenes de migrants en el port de Tarifa hores després de ser rescatats per Salvament Marítim. En primer pla, diverses embarcacions de goma utilitzades en diferents ocasions per intentar creuar l'Estret de Gibraltar. © Olmo Calvo.

Imatge del grup de tretze migrants (dels quals vuit eren dones i tres nadons) que van arribar a bord d'una pastera, pels seus propis mitjans, a la platja de l'Àguila, en el municipi de San Bartolomé de Tirajana (Gran Canària), el 29 de novembre de 2019. S'observa una banyista atenent un dels nadons. © Borja Suárez.

4.2. LA GRAN PARADOXA: LES DIFICULTATS CREIXENTS PER A SOL·LICITAR ASIL

Les xifres exposades no poden ocultar una evidència certament paradoxal: l'any en què Espanya va registrar el nombre més alt de sol·licitants, també van créixer les dificultats d'accés al procediment. Tot i que la normativa comunitària, i en concret la Directiva de Procediments, defineix un termini ordinari de només tres dies, que pot ampliar-se a sis, per al registre de les sol·licituds de protecció internacional formulades, en ciutats com Barcelona aquest tràmit es va realitzar amb un retard de fins a set mesos i a Madrid el registre de la sol·licitud no es va concretar fins a la seva formalització.

Aquesta situació tan dispar pot tenir conseqüències greus, ja que algunes d'aquestes persones no tenen un document que les acrediti com a sol·licitants de protecció internacional a l'espera de l'entrevista de formalització i, per tant, no estan emparades pel principi de no devolució, ni tampoc poden accedir a sistema d'acollida com a sol·licitants de protecció internacional. La divergència de situacions inclou també el temps d'espera per fer l'entrevista de formalització de la sol·licitud: a 31 de desembre de 2019, mentre a Madrid es donava cita per a tres setmanes després, a

Bilbao es concedia per a març de 2021 i a València, en alguns casos, per a juny de 2021.

D'altra banda, durant el 2019 van continuar les dificultats per a la sol·licitud de protecció internacional tant a les fronteres terrestres de Ceuta i Melilla, com a la principal frontera aeroportuària d'Espanya en matèria d'asil: l'aeroport de Madrid-Barajas. Així mateix, es va produir un sensible descens de l'admissió a tràmit de les sol·licituds assistides pel servei jurídic de CEAR: del 78,8% de 2018 es va passar al 64,84%. Especialment preocupant és el canvi de criteri respecte a les possibles víctimes de tràfic: l'any passat només onze de les vint persones que van sol·licitar protecció internacional i presentaven indicis de ser víctimes d'aquest delictes van ser admeses a tràmit (el 45,8%), enfront del 88% de 2018 i el 100% de 2017.

En el cas de Ceuta i Melilla, les persones d'origen subsaharià no van poder sol·licitar asil a l'oficina del Tarajal (en funcionament des de setembre) i un any més, tampoc en la de Beni Enzar •

4.3. ACOLLIDA I INCLUSIÓ: AVANÇOS I DESAFIAMENTS

En només tres anys, entre desembre de 2016 i desembre de 2019, les places del Sistema d'Acollida i Integració de Persones Sol·licitants de Protecció Internacional del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions van créixer de quatre mil a nou mil. Un increment substancial, assumit per les ONG especialitzades amb finançament estatal, però insuficient per atendre el creixement exponencial de les persones que van sol·licitar protecció internacional: 205.753 entre 2017 i 2019 i 118.264 només l'any passat.

La saturació va originar que al llarg de 2019 el termini mitjà d'espera per accedir a una plaça d'acollida temporal creixés de quatre a sis mesos, tot i la utilització de vacants en programes com el d'Atenció Humanitària a les persones arribades per via marítima. En aquest sentit, va ser important el compromís d'ajuntaments com els de Madrid i Barcelona i de governs autonòmics com el d'Euskadi, així com el conveni subscrit a l'abril per la Secretaria d'Estat de Migracions i la Federació Espanyola de Municipis i Províncies.

L'any passat també hi va haver avenços rellevants pel que fa a una atenció més especialitzada a les persones sol·licitants de protecció internacional afectades per situacions d'especial vulnerabilitat psicològica, física o social. A més, l'acollida i el treball en xarxa amb sol·licitants LGTBIQ+ van continuar millorant a partir de diverses iniciatives de les ONG i amb l'impuls del grup de treball creat en 2017 i liderat per l'ACNUR.

El 2019, el Govern va augmentar de manera sensible el pressupost destinat a l'acollida de les persones sol·licitants i refugiades. No obstant això, el seu accés als drets socials més bàsics i essencials (pensions, habitatge, ocupació, educació –principalment en els graus superiors–, salut o participació comunitària) és un camí sinuós, ple d'obstacles difícils de remoure, com es demostra any rere any. Però, hi ha hagut avenços, ja que comunitats autònomes com Navarra afavoreixen l'accés de les persones sol·licitants de protecció internacional a la Renda Garantida •

Dissenyador i sol·licitant d'asil en una acadèmia on ha estudiat patronatge, a Bilbao. © Curruscu / CEAR Euskadi.

Propostes per a la millora de la protecció de les persones refugiades

En l'escenari d'emergència sanitària causada per la COVID-19, que planteja nombrosos reptes en matèria d'accés al dret d'asil, procediment, acollida i inclusió, CEAR ha elaborat un conjunt de propostes dirigides a les autoritats espanyoles perquè es garanteixin els drets de les persones migrants, sol·licitants d'asil i refugiades. Davant la progressiva desescalada, que s'està desenvolupant a un ritme diferent a cada territori, és urgent seguir adoptant mesures que protegeixin i garanteixin els drets d'aquestes persones. A continuació s'exposen aquelles que des de CEAR considerem urgents i essencials per a aquesta fi:

1. Garantir que les mesures adoptades per a la restricció de la llibertat de circulació concorden amb el dret internacional dels drets humans i el dret d'asil.

2. Donar continuïtat a les tasques de rescat al mar i instar que la Unió Europea garanteixi que els Estats membres estan complint aquesta tasca, facilitant, en tots els casos, un desembarcament segur. El Govern espanyol ha de promoure l'aprovació a escala comunitària d'un protocol de desembarcament segur i previsible pel qual cap persona migrant pugui ser retornada a un país en el qual la seva vida pugui perillar, en compliment del principi de no devolució recollit en la Convenció de Ginebra.

3. Garantir, mentre romanguin suspesos els terminis administratius, l'accés al procediment de protecció internacional amb totes les garanties a les persones que ho necessitin. El principi de no devolució ha de seguir aplicant-se en aquesta circumstància i durant la desescalada.

4. Assegurar uns estàndards de qualitat adequats al llarg de tot el procediment de protecció internacional. És fonamental evitar que, després de la finalització de l'estat d'alarma, es produeixin dilacions excessives tant en la formalització de la sol·licitud com en la seva instrucció i resolució. A més, és urgent concloure els més de 100.000 expedients pendents.

5. Garantir les mesures de distanciament físic i preventives establertes per les autoritats en els CETI de Ceuta i de Melilla. Així mateix, s'ha d'oferir una atenció sanitària adequada i el trasllat dels seus residents a la península. La situació actual de sobreocupació impedeix que es respectin les mesures de prevenció i de distanciament social requerides.

6. Assegurar el cessament de les devolucions il·legals de persones que arriben a Ceuta i Melilla i a illes com Chafarinas i retirar la disposició addicional desena de

la Llei d'Estrangeria. A l'empara d'aquesta norma, moltes persones mereixedores de protecció internacional són expulsades de manera il·legal al Marroc, on la seva vida corre perill, sense tenir accés al procediment d'asil. Això suposa una greu vulneració de la normativa europea i internacional.

7. Posada en marxa de mesures de regularització extraordinària per tal de garantir els drets de les persones estrangeres a Espanya i articulació d'un nou model de gestió migratòria flexible, àgil i eficaç, amb mesures permanents i accessibles que permetin a les persones migrants i a les sol·licitants d'asil denegades accedir a un estatus legal regular

8. Garantir l'accés a la sanitat, l'habitatge, l'educació i els ingressos mínims de totes les persones que es troben en una situació d'especial vulnerabilitat, entre les quals es troben les sol·licitants d'asil i refugiades. Per això, resulta fonamental reforçar i millorar els mecanismes de coordinació entre les administracions públiques involucrades.

9. Assegurar la flexibilitat i sostenibilitat de sistema d'acollida per tal de garantir a totes les persones sol·licitants d'asil un procés d'inclusió efectiu, que s'adeqüi a les canviants necessitats socials i laborals del nostre país, i proporcionar els mitjans oportuns per a atendre a aquelles amb necessitats especials i les diversitats de gènere i preferència sexual, religiosa, cultural, d'edat, entre d'altres.

10. Garantir, via reial decret, que, en un possible procés de descentralització de sistema d'asil, totes les comunitats autònomes mantinguin les mateixes garanties, serveis i cobertures a les persones sol·licitants.

11. Tancament dels Centres d'Internament d'Estrangers (CIE), contemplant la possibilitat d'aplicar les mesures alternatives previstes a la Llei d'Estrangeria.

12. Combatre els discursos discriminatoris i xenòfobs amb mesures de prevenció i monitorització i garantir el disseny i implementació efectiva de plans d'integració, convivència, igualtat i no discriminació en tots els nivells de l'administració des d'un enfocament comunitari i amb l'assignació pressupostària necessària.

13. Aprovació de la Llei Integral d'Igualtat de Tracte i No Discriminació i creació d'un òrgan independent per afavorir-la dotat de recursos suficients per a l'atenció, acompanyament i reparació de víctimes de discriminació, així com per al treball de vigilància i incidència sobre polítiques i agents discriminatoris de diferent caràcter i àmbit.

14. Aprovació de la Llei Integral de Protecció i Assistència a les Persones Víctimes de Tràfic d'Éssers Humans.

15. Incrementar les places de reassentament quan es retorni a la normalitat i activar altres vies legals i segures, com la possibilitat de sol·licitar asil a ambaixades i consolats, la concessió de visats humanitaris i la flexibilització dels requisits de reagrupament familiar.

16. Eliminar l'exigència del visat de trànsit per a les persones originàries de països en conflicte com Síria, Palestina, Iemen, Gàmbia i Camerun, la població dels quals pateix greus violacions de drets humans i és susceptible de rebre protecció internacional.

17. Defensar en el procés d'elaboració del nou Pacte Europeu de Migració i Asil una posició garantista en les reformes del Sistema Europeu Comú d'Asil, l'aprovació d'un protocol de desembarcament segur i posterior reubicació, el reforç del principi de responsabilitat compartida i solidaritat entre els estats membres i la garantia de l'accés al procediment de protecció internacional i de respecte del principi de no devolució fins i tot en situacions d'emergència sanitària. La situació provocada per la COVID-19 no ha de causar un retrocés en la garantia dels drets de les persones migrants, sol·licitants d'asil i refugiades en les mesures que s'adoptin en el Pacte.

18. I, finalment, garantir la coherència entre la política migratòria i l'Agenda 2030, l'Agenda del canvi climàtic, l'Agenda dels drets de les dones, l'Agenda Urbana Espanyola i els Pactes globals de migració i refugi, assegurant en la seva implementació un enfocament de drets humans, de gènere i intercultural.

Persones refugiades de Sudan del Sud mantenen la distància social mentre esperen el repartiment d'aliments en el camp de Kakuma, a Kenya, l'1 d'abril de 2020. © ACNUR / Samuel Otieno.

Per descomptat, en el cas del nostre país, el 2019 quedarà com un any de referència. En primer lloc, pel màxim històric de sol·licitants de protecció internacional, el 59% procedents de només dos països: Veneçuela (40.906) i Colòmbia (29.363). També per la decisió de la Comissió Interministerial d'Asil i Refugi d'atorgar una autorització de residència per raons humanitàries a prop de 40.000 persones, la immensa majoria originàries de Veneçuela. A l'angle contrari, ens preocupa l'escassa protecció internacional concedida (5,2%); en particular, la immensa majoria de les persones sol·licitants procedents de Colòmbia, El Salvador o Palestina van rebre una resposta negativa. (...)

Pel seu treball directe amb milers de persones refugiades i sol·licitants de protecció internacional cada any, CEAR coneix de primera mà aspectes de la seva realitat quotidiana que podrien quedar ocults per unes xifres històriques. Així, en el capítol tercer, exposem com el 2019 van augmentar les dificultats per accedir al procediment d'asil o diferents aspectes de la realitat d'aquestes persones a Ceuta i Melilla que, lamentablement, es repeteixen any rere any, en alguns casos tot i les reiterades resolucions dels tribunals que exhorten a corregir-los. (...)

La part central del nostre informe anual conclou amb una anàlisi detallada de l'evolució de les polítiques públiques d'acollida i inclusió. En aquest terreny, hi ha hagut avenços notables en els últims tres anys, com l'increment substancial de les places del Sistema d'Acollida i Integració de Persones Sol·licitants de

Protecció Internacional del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions o la contribució positiva, en diferents aspectes, d'ajuntaments com els de Madrid i Barcelona i de governs autonòmics com els d'Euskadi, la Comunitat Valenciana o Navarra. Però també persisteixen desafiaments evidents per desbrossar un procés ple encara d'obstacles i dificultats. (...)

Com sempre, aportem un conjunt ampli de propostes per millorar la protecció de les persones refugiades, en un moment crucial per les conseqüències dramàtiques de la pandèmia de la COVID-19. Per a les persones refugiades, allunyades de les seves llars i dels seus familiars i amics, la situació que patim enmig d'aquesta emergència sanitària global i d'una crisi econòmica sense precedents és encara més complicada. Per aquesta raó, CEAR ha llançat el projecte "Solidaritat i Refugi en temps de Coronavirus" i ha impulsat una petició pública a l'Executiu perquè posi en marxa de manera urgent un procés de regularització de persones migrants en situació irregular i de sol·licitants d'asil que esperen des de fa molt temps la resolució de la seva sol·licitud. Aquesta iniciativa ha obtingut el suport de prop de tres-centes organitzacions i de més de quaranta mil ciutadanes i ciutadans. El nostre Govern ha promès que ningú es quedarà "enrere" en la sortida d'aquesta situació crítica. Els que van arribar a Espanya per salvar la vida i recuperar les seves esperances mereixen formar part de la construcció del futur.

Del pròleg de Carlos Berzosa, president de CEAR